

ΒΗΜΑgazino

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

ΟΙ ΚΟΥΡΦΑΙΕΣ PRIMA BALLERINAS
ΑΝΕΒΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗ ΣΚΗΝΗ
ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΟΠΕΡΑΣ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΗΣ
ΧΟΡΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΚΕΝΕΘ ΜΑΚ ΜΙΛΑΝ

ΜΙΛΑΝΟΝΤ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΛΩΡΑ ΕΠΙΛΕΞΑΜΕ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΑΜΕ ΓΙΑ ΕΣΑΣ ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ, ΠΛΕΟΝ ΕΚΘΑΜΒΩΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ. ΣΑΣ ΤΑΞΙΔΕΟΥΜΕ ΣΤΟΝ ΥΠΕΡΟΧΟ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ ΚΑΙ ΣΑΣ ΠΡΟΣΚΑΛΟΥΜΕ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΤΕ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΩΝ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ, ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ, ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ, ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ, ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Μία από τις σπουδαιότερες εν ζωή ελληνίδες εικαστικούς μιλάει για τον βίο και την τέχνη της με αφορμή τη διοργάνωση μιας μεγάλης αναδρομικής έκθεσης αφιερωμένης στο έργο της, στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.

EBRIKOS KARBER

ΛΗΔΑ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

«Δεν πρόκειται να σταματήσω»

ESTELAVILASI

ΑΠΟ ΤΗ
ΜΑΡΙΑΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

Τα κομβικά γεγονότα στη ζωή της Λήδας Παπακωνσταντίνου είναι βεβαίως πολλά και μεγάλης εικαστικής σπουδαιότητας. Όμως οι σταθμοί που έχουν γραφτεί πάνω από τους «κόμπους» του κίτρινου νήματος που διατρέχει τον βίο της ως τριδιάστατο καρδιογράφημα παράλληλα με εκείνα των γονιών της στην εγκατάσταση «3 Παπακωνσταντίνου – Θεοδωρίς, Λίτσα, Λήδα» (2016) που υποδέχεται τους επισκέπτες στην αναδρομική έκθεση «Χρόνος στα χέρια μου» στο ΕΜΣΤ, δεν αναφέρονται απαραίτητα μόνο στα καλλιτεχνικά της επιτεύγματα. «Τη θάλασσα/Αγαπάω τη θάλασσα» αιωρείται μια φράση στο χρονικό φάσμα της δεκαετίας του '70. Αυτή η αγάπη για τη φύση, όπως και για το ανθρώπινο σώμα, παραμένει αναλλοίωτη για τη γυναίκα και εικαστικό που δεν περιορίζεται βέβαια στο

να το δηλώνει. Όταν είχαμε συναντηθεί πριν από περίπου έναν χρόνο στο σπίτι και το εργαστήριό της στις Σπέτσες συγκέντρωνε, για παράδειγμα, την πρώτη ύλη για το έργο «Spider Space» (2020-2023): ιστούς αράχνης πλεγμένους στα φυτά του κήπου της, τους οποίους τύλιγε γύρω από ξυλαράκια. Πλέον έχουν βρει τη θέση τους μέσα σε ένα γυάλινο βάζο ως άνθη και με έναν μεγεθυντικό φακό μπορείτε να ανακαλύψετε πολλές από τις ιστορίες που διεκδικούν τον χώρο τους και τον χρόνο σου. Όπως δηλαδή όλα τα έργα της, τα οποία παρουσιάζονται στο επίπεδο -1 του ΕΜΣΤ σε υποδειγματική επιμέλεια της Τίνας Πανδή, καθώς εντάσσονται στο πρώτο μέρος του προγράμματος του ΕΜΣΤ και της Κατερίνας Γρέγου με τίτλο «Κι αν οι γυναίκες κυβερνούσαν τον κόσμο;» που διατρέχει όλους τους ορόφους του μουσείου μέσα από συνολικά τέσσερις εκθέσεις. Μεγάλες εγκα-

ταστάσεις όπως το «Υγρό δάσος», τα απόκοσμα γλυπτικά «όντα» που σμίλεψε από ξύλο σπετσιωτικών πεύκων ύστερα από τη μεγάλη πυρκαγιά που είχε κατακάψει το νησί, μεγάλες οθόνες βίντεο που πρωτοπαρουσιάστηκαν στην 1η Μπιενάλε Θεσσαλονίκης βυθισμένες στο νερό, η εγκατάσταση «Είς το όνομα», ζωγραφικά έργα, film performances και το σπάνιο ή και ανέκδοτο φωτογραφικό υλικό από τα έργα της πάνω στην τέχνη της επιτέλεσης, με την οποία πειραματίστηκε στην Αγγλία όπου σπούδασε στα τέλη της δεκαετίας του '60, όπως και αργότερα στην Ελλάδα, συνθέτουν ένα πλήρες πορτρέτο για αυτή την τόσο σπουδαία καλλιτέχνη και γυναίκα.

Υπήρξατε η «διάσημη άγνωστη», όπως είχε γράψει ο Νίκος Ξυδάκης. Πολύ γνωστή στον χώρο της τέχνης αλλά όχι και τόσο στο ευρύ κοινό, αν μη τι άλλο και εξαιτίας της ά-

λης φύσης που έχει χαρακτηρίσει τη δουλειά σας με τις περφόρμανς και τις δράσεις.

«Επιπλέον δεν υπήρχε πλαίσιο αναγνώρισης ή και ανάγνωσης της δουλειάς και ακόμα δεν υπάρχει. Εκπαιδευτικό πλαίσιο, γιατί οι άνθρωποι χρειάζονται συστηματική διδασκαλία για να κατανοήσουν τη ζωή γενικότερα – η τέχνη είναι μέσα στη ζωή. Η παιδεία στην Ελλάδα νοσεί και ως αποτέλεσμα δεν υπάρχει η δύναμη να διεκδικεί κάποιος. Γιατί όταν δεν σου μαθαίνουν τη δοξαστική διάσταση του ανθρώπου – ότι προϋπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει – είναι δύσκολο να τη βρεις εντός σου. Πάντα διεκδικούσα, είχα μια καλή οικογένεια και κάποιους καλούς δασκάλους που μου έδωσαν αυτό το εφόδιο, και γενικά διάλεξα να ζήσω σαν να βρισκόμουν σε μια κοινωνία όπου όλοι είναι εκπαιδευμένοι».

Φαντάζομαι θα ήταν πολλές οι ματαιώσεις σας.

● Η Λήδα Παπακωνσταντίνου στον χώρο του ΕΜΣΤ.

1. Φωτογραφία από περφόρμανς στο πλαίσιο της έκθεσης «Το Κουτί», 1981 (γκαλερί 3, Αθήνα). 2. Γενική άποψη του έργου «Spider Space» (2020-2023). 3. Αποψη της ρετροσπεκτίβας «Χρόνος στα χέρια μου», με το «Υγρό δάσος» σε πρώτο πλάνο. 4. Θίασος από την παράσταση «Το Ονειρο της Μπουμπουλίτσας» (1979). Σπετσιώτικο Θέατρο, Καποδιστριακή Στέγη Σπετσών.

«Θα έλεγα το αντίθετο. Υπήρχαν πολλές δυσκολίες, αλλά με κάποιον τρόπο τα κατάφερα. Για παράδειγμα, έβρισκα χορηγούς. Η πρώτη επίσημη χορηγός που είχα στη ζωή μου ήταν η Μαρία Χατζημιχάλη-Παπαλιού την οποία βρήκα τυχαία, όταν άκουσα ότι έφτιαχνε ένα ντοκιμαντέρ για τους τυφλούς και το βρήκα σπουδαίο. Πάνω στη συζήτησή μας προέκυψε πως ήταν πολύ γνωστή των κυριών που είχαν την γκαλερί 3 (σ.σ.: Γιούλια Γαζετοπούλου, Μαρία Λαμπάκη, Μίκυ Μεσολορά και Ιλεάνα Τούντα) και με έφερε σε επαφή μαζί τους, οπότε παρουσίασα δουλειά μου το 1981. Επειτα, έμαθα ωρής τι σημαίνει να κοστολογείς την παραγωγή ενός έργου, κάτι πολύ σημαντικό. Μου το δίδαξαν γυναίκες συνάδελφοι στην Αγγλία, γιατί οι γυναίκες πάντα πρέπει να κάνουν πολύ μεγαλύτερο αγώνα διεκδίκησης από ό,τι ένας άνδρας. Όμως αυτά είναι γνωστά. Ζώντας τελικά στην Ελλάδα, έπρεπε να

αντιμετωπίσω την καινούργια πραγματικότητα και το έκανα. Το κοινό ήταν πάντοτε περίφημο. Ακόμα και αυτοί που αντιδρούσαν αρνητικά ήταν επειδή το ίδιο το έργο τους κινητοποιούσε να το κάνουν».

Οπότε επιτυγχάνετε να προσφέρετε στους θεατές το κρυμμένο δώρο της τέχνης; Τι στιγμήαία ή και την ετεροχρονισμένη ψυχική μετατόπιση ύστερα από τη θέσση ενός έργου;

«Με όποιον τρόπο και αν γίνεται η επαφή με το έργο τέχνης, είτε είναι συγκρουσιακή είτε είναι μια σχέση σύμπτωσης, αγάπης, τρυφερότητας, θα μετατοπίσει και τον καλλιτέχνη και αυτό είναι το ζητούμενο. Για να μπορούμε να λέμε: "Ζω και μεγαλώνω και καταλαβαίνω τον κόσμο γύρω μου, ο κόσμος αλλάζει, αλλάζω κι εγώ". Εκεί είναι περίφημη η σχέση μου με τους ανθρώπους που έχουν κοιτάξει τη δουλειά μου και είναι τιμή μου μεγάλη που είμαι εδώ στο ΕΜΣΤ μαζί με τα περισσότερα από τα έργα μου».

Είναι μια δικαίωση μία αναδρομική έκθεση στο μεγάλο μουσείο σύγχρονης τέχνης της χώρας; Θα έπρεπε να είχε έρθει νωρίτερα;

«Είναι κάτι που δεν με απασχολεί. Ο,τι δεν έγινε ή έχει γίνει είναι τελεσμένο. Μπορούμε να μιλάμε για τώρα και για μετά. Είναι θαυμάσιο ότι η έκθεση θα είναι ανοιχτή και θα μπεινοβγαίνει σε αυτή κόσμος σε ένα εντελώς διαφορετικό πλαίσιο από ό,τι ΕΜΣΤ είναι ένας δημόσιος θεσμικός χώρος. Ενας από τους σκοπούς του είναι να εκπαιδεύει τον κόσμο και να είναι ένας θεματοφύλακας των έργων τέχνης, όπως και να έχει τη δυνατότητα να αλλάζει. Το παρακολουθώ κι εγώ όπως όλοι μας που είμαστε της δουλειάς με πολύ ενδιαφέρον. Οσο καιρό δεν λειτουργούσε πόνανε η ψυχή μου, αισθανόμουν ότι κάτι εξαιρετικά ουσιαστικό έλειπε από την κοινωνία. Ενα μουσείο, ένα οποιοδήποτε μουσείο, είναι απαραίτητο γιατί μας

βγάζει ουσιαστικά από τη βολή μας, από τον τρόπο που έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε τη ζωή μας, και μας βοηθά να τη δούμε έστω αποσπασματικά υπό το πρίσμα μιας προσωπικής μετάφρασης ανθρώπων που προσπαθούν να φωτίσουν με διαφορετικό τρόπο όσα μας περιβάλλουν. Είμαι σχεδόν 79 χρόνων, είναι τόσο πολλά τα χρόνια που ζω στην τέχνη με την τέχνη και αισθάνομαι ότι δεν είναι κάτι στο οποίο μπεινοβγαίνω. Όταν κάποιος έρχεται και βλέπει την τέχνη ως τα στάδια μιας ζωής, ειδικά όπως συμβαίνει σε αυτή την έκθεση με το εισαγωγικό έργο, μπορεί να συνδεθεί άμεσα, να ταυτιστεί. Όταν δημιουργείται ένα τέτοιο πλαίσιο σχέσης τότε κάτι πάει καλά σε αυτόν τον κόσμο».

Πάντως, η πρώτη σας επιθυμία προτού ξεκινήσετε να σπουδάσετε ήταν να γίνετε ηθοποιός.

«Ναι, μόλις τέλειωσα το γυμνάσιο με ρώτησε η μάνα

Ενα μουσείο, ένα οποιοδήποτε μουσείο, είναι απαραίτητο γιατί μας βγάζει ουσιαστικά από τη βολή μας, από τον τρόπο που έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε τη ζωή μας, και μας βοηθά να τη δούμε έστω αποσπασματικά υπό το πρίσμα μιας προσωπικής μετάφρασης ανθρώπων που προσπαθούν να φωτίσουν με διαφορετικό τρόπο όσα μας περιβάλλουν

ΜΑΡΙΝΑ ΒΡΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

«ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΩ ΝΑ ΕΞΕΡΕΥΝΩ ΤΟΝ ΡΟΛΟ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΟΥ»

Η επιμελήτρια εκθέσεων και δημιουργός της γκαλερί Δύο Χωριά μιλάει στο BHMAGAZINO για τον μοναδικό αυτόν χώρο τέχνης, αλλά και για το σύγχρονο εικαστικό γίνεσθαι.

ΑΠΟ ΤΗΝ **ΕΡΗ ΒΑΡΛΑΚΗ**
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ **ΣΙΣΣΥ ΜΟΡΦΗ**

Συναντώ τη Μαρίνα Βρανοπούλου στην γκαλερί Δύο Χωριά. Κοντά στο Μουσείο Ακρόπολης, ο βιομηχανικής αισθητικής χώρος, που δημιούργησε πριν από έναν χρόνο, παράλληλα μαρτυρά το παρελθόν του: τα ίχνη μιας αστικής έπαυλης της ύστερης αρχαιότητας (4ος αι. μ.Χ.) και βυζαντινών ψηφιδωτών σώζονται στην είσοδό του, την ίδια στιγμή που στο εσωτερικό του αυτό το διάστημα – και μέχρι τις 6 Ιανουαρίου – ξεδιπλώνεται η έκθεση «Strange Fruits» των The Callas (Λάκης & Αρης Ιωνάς), των θεμελιωτών της DIY σκηνής στην Ελλάδα.

«Πιστεύω ότι η γκαλερί δεν αποτελεί απλώς έναν χώρο έκθεσης, αλλά ένα δυναμικό περιβάλλον που προάγει τη δημιουργία, την ανταλλαγή ιδεών και τη διαμόρφωση της πολιτιστικής συνομιλίας» θα πει σε μια αποστροφή του λόγου της η πολυπράγμων Μαρίνα Βρανοπούλου, η οποία δημιούργησε μέσα από τα Δύο Χωριά έναν τόπο που δίνει βήμα σε νέους καλλιτέχνες των οποίων η φωνή μπαίνει πολύ συχνά στο περιθώριο, όπως γυναίκες δημιουργούς, καλλιτέχνες από τα Βαλκάνια, αλλά και από μικρές, αναπτυσσόμενες χώρες. «Ο τρόπος λειτουργίας των Δύο Χωριών αποκλίνει από τον συμβατικό τρόπο παρουσίασης έργων σε γκαλερί» εξηγεί. «Αντί να επικεντρώμαστε αποκλειστικά στα έργα, επιδιώκουμε να δημιουργήσουμε έναν χώρο όπου οι άνθρωποι μπορούν να συναντιούνται, να συζητούν και να εμπνέονται, που λειτουργεί ως καταφύγιο για την τέχνη, τον πολιτισμό και την ελεύθερη έκφραση, ενθαρρύνοντας την ανταλλαγή ιδεών και τον δημιουργικό διάλογο».

Κυρία Βρανοπούλου, πώς ξεκινά η σχέση σας με την τέχνη;

«Από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου, η τέχνη περιτύλιγε τη ζωή μου με χρώματα, σχήματα και συναισθήματα. Το οικογενειακό μου περιβάλλον μού μετέδωσε από πολύ νωρίς το πάθος για τον κόσμο της δημιουργίας, ανοίγοντας μπροστά μου έναν ατελείωτο κόσμο εκφραστικών δυνατοτήτων. Η σχέση μου με την τέχνη αντανάκλα μια αναζήτηση για τον εαυτό μου και μια διαρκή εξέλιξη. Κάθε έργο τέχνης είναι μια πύλη για νέες σκέψεις και συναισθήματα, ένα ταξίδι που συνεχίζεται, καθώς εξακολουθώ να εξερευνώ τον ρόλο της τέχνης στη ζωή μου».

Σπουδάσατε Ιστορία της Τέχνης στο Λονδίνο, στο University College, Σύγχρονη Τέχνη στο Christie's και Θεωρία της Τέχνης στο Goldsmiths University. Σε ποιον βαθμό οι σπουδές σας επηρέασαν τη μετέπειτα πορεία σας;
«Οι σπουδές μου αποτέλεσαν ένα σημαντικό κεφάλαιο στη ζωή μου, δίνοντας βάθος στις αναζητήσεις μου και επηρεάζοντας άμεσα τη μετέπειτα πορεία μου. Στο Christie's έμαθα να αναγνωρίζω ομοιότητες ανάμεσα σε έργα τέχνης διαφορετικών εποχών και στο Goldsmiths University ξεκίνησα μια μεγάλη έρευνα που εί-

ναι ακόμη εν εξελίξει για το πώς οι δραστηριότητες του συλλέκτη επηρεάζουν ηθικά το έργο τέχνης και την καλλιτεχνική παραγωγή του κάθε τόπου».

Ούσα συντονίστρια του Ιδρύματος ΔΕΣΤΕ στα Σφαγεία της Υδρας, το 2015 ατομικά πλέον δημιουργήσατε μια πλατφόρμα τέχνης στη Μύκονο, καλώντας καλλιτέχνες από όλον τον κόσμο να δημιουργήσουν στο νησί. Η πλατφόρμα αυτή μετεξελίχθηκε αργότερα στην γκαλερί της Μυκόνου Δύο Χωριά. Γιατί σας γεννήθηκε αυτή η ανάγκη;

«Μέσα από την πλατφόρμα και έπειτα την γκαλερί Δύο Χωριά θέλησα να προσφέρω έναν χώρο όπου οι επισκέπτες μπορούσαν να αλληλεπιδρούν με την τέχνη, να συμμετέχουν σε δράσεις και να ζήσουν τη δημιουργική ενέργεια των καλλιτεχνών. Η από-

● Αποψη της έκθεσης «Strange Fruits» των The Callas (Λάκης και Αρης Ιωνάς), η οποία παρουσιάζεται μέχρι τις 6 Ιανουαρίου στην γκαλερί Δύο Χωριά.

φαση να ανοίξω μια γκαλερί στη Μύκονο προέκυψε από την ανάγκη μου να αντιδράσω στην εμπορευματοποίηση του νησιού και να προσφέρω έναν ανανεωτικό αέρα στην πολιτισμική ζωή του λίκνου του πολιτισμού».

Το 2022 η γκαλερί Δύο Χωριά άνοιξε τις πύλες της και στη γειτονιά της Ακρόπολης. Γιατί αποφασίσατε να μετακομίσετε στην Αθήνα και ειδικά σε αυτό το σημείο της πόλης;

«Πράγματι, πρόσφατα αποφασίσαμε να βρούμε τη μόνιμη βάση της στο κέντρο της Αθήνας και μετακομίσαμε στην περιοχή της Ακρόπολης, σε νέο χώρο industrial αισθητικής, με ευρήματα ρωμαϊκής βίλας του 4ου αι. μ.Χ., που αποτελεί ιδανικό τόπο για την προβολή της σύγχρονης τέχνης, ενώ παράλληλα γεφυρώνει την αρχαιότητα με το σύγχρονο πνεύμα. Μέσα από αυτόν τον χώρο θέλουμε να εξασφαλίσουμε μια εμπειρία που συνδυάζει την εκθεσιακή τέχνη με την ιστορική παράδοση, δημιουργώντας έναν διάλογο μεταξύ των δύο εποχών και προσκαλώντας τους επισκέπτες να ανακαλύψουν τη σύνθεση του παρελθόντος και του παρόντος».

Η γκαλερί της Μυκόνου παραμένει ενεργή σήμερα;

«Το πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών στο νησί είναι ενεργό, αλλά οι πόρτες της γκαλερί στη Μύκονο είναι κλειστές. Μάλιστα το πρόγραμμα φιλοξενιών επεκτάθηκε και στην Αθήνα. Στο παρελθόν, μας επισκέφθηκαν σημαντικοί σήμερα καλλιτέχνες όπως ο Χαβιέ Καγιέχα και ο Αμίρ Φαλάχ, στο τελευταίο μας residency φιλοξενήσαμε τους σουηδούς καλλιτέχνες Τζόακιμ Οτζάνεν και Σούνα Χανοντόππ και έχουμε προγραμματίσει μια σειρά από νέα residencies μέσα στο επόμενο διάστημα. Κά-

Οι έλληνες εικαστικοί είναι γεμάτοι ταλέντο και ανταποκρίνονται πάντοτε ευρηματικά στις προκλήσεις των περιέργων εποχών που ζούμε. Η δημιουργικότητά τους αντικατοπτρίζει όχι μόνο την τεχνική τους επιδεξιότητα αλλά κυρίως μια συγκλονιστική ικανότητα να ερμηνεύουν και να αφομοιώνουν την επίδραση του περιβάλλοντος και των κοινωνικών παραμέτρων

Ρολόι Omega Seamaster Aqua Terra Shades, 34mm, σε χρυσό Moonshine™ 18K, με δερμάτινο λουράκι σε κυπαρισσί χρώμα (Omega Boutique).

SHINE LIKE A STAR

Χρυσός, αστάλι, δέρμα, σμαράγδια και διαμάντια
συνθέτουν το πολύτιμο παζλ της γιορτής!

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΝΙΚΟΣ ΒΑΡΛΑΚΑΣΤΑΝΗΣ
FASHION EDITOR ΑΡΙΣΤΕΙΑΗΣ ΖΩΗΣ

Κοιμή σε χρυσό 18Κ, με διαμάντια,
από τη συλλογή Gofas Jewelry
(Gofas Jewelry Boutique).

Ρολόι Breitling Navitimer
Automatic 41, 41mm,
σε ανοξείδωτο ατσάλι
(Breitling Boutique).

Κοιμή σε λευκό χρυσό 18Κ, με διαμάντια σε κοπή baguette (Venetia Vildiridis).

ΝΑΝΤΙΑ ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΗ

«Είχα πάντα βαθιά πίστη στο όνειρό μου!»

Η γνωστή ηθοποιός, η οποία ερμηνεύει τη Μάγισσα στο μιούζικαλ «Into the Woods» που παρουσιάζει η ΕΛΣ, μιλάει για την αγάπη της για το μουσικό θέατρο και για τη χαρά της ζωής.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΑ ΒΙΔΟ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

Οι παραστάσεις που είχαν ξεκινήσει τον Φεβρουάριο του 2020 διακόπηκαν ξαφνικά λόγω της πανδημίας. Εφέτος η Εθνική Λυρική Σκηνή επιστρέφει «Into the Woods», στα δάση, για να συνεχίσει το παραμύθι που είχε ξεκινήσει να διηγείται στο κοινό της τότε. Ένα παραμύθι σκοτεινό, συμβολικό και υποβλητικό, αλλά και ανάλαφρο και αστείο, όπως τα περισσότερα παραμύθια με τα οποία μεγαλώσαμε. Επενδεδυμένο με τη θαυμάσια μουσική του Στίβεν Σόντχάιμ, ενός από τους σημαντικότερους εκπροσώπους του μουσικού θεάτρου διεθνώς. Το μιούζικαλ «Into the Woods» ζωντανεύει ξανά από την Εναλλακτική Σκηνή της ΕΛΣ στην εκδοχή για πιάνο και κρουστά (στο πιάνο ο Χρήστος Σακελλαρίδης, στα κρουστά οι Θεωδωρής Βαζάκας και Κώστας Σερεμέτης), σε μουσική διεύθυνση-διδασκαλία του Στάθη Σούλη, μετάφραση-σκηνοθεσία του Δημήτρη Αγιοπετρίτη-Μπογδάνου και με έναν αξιόλογο θίασο ηθοποιών-τραγουδιστών – Χαρά Κεφαλά, Αποστόλης Ψυχράμης, Μαρία Γράμψα, Λευτέρης Καλπακτσίδης, Νικόλας Καραγκιαούρης, Θάνος Λέκκας, Δητώ Μεσσήνη, Δανάη Μουτσοπούλου, Δημήτρης Αγιοπετρίτης-Μπογδάνος, Ολγα Παπακωνσταντίνου και Λυδία Τζανουδάκη –, με τη Νάντια Κοντογεώργη, μία από τις ηθοποιούς που τα τελευταία χρόνια διαπρέπουν (και) στον χώρο του μιούζικαλ, να ερμηνεύει τον απαιτητικό ρόλο της Μάγισσας.

Πρόκειται, αν δεν απατώμαι, για τη δεύτερη φορά στην καριέρα σας που ερμηνεύετε επί σκηνής μουσική του Στίβεν Σόντχάιμ; «Πράγματι. Η πρώτη ήταν ο “Σουίνι Τοντ” που είχαμε κάνει μαζί με την Καμεράτα - Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής. Τότε βούτηξα στα βαθιά και παρά την αγωνία και το τρακ μου, γοητεύτηκα πολύ. Και το κείμενο και το λιμπρέτο και η μουσική στα μεγάλα έργα του Σόντχάιμ είναι ηδονικά για τον καλλιτέχνη! Ξέρετε, ο Σόντχάιμ ήταν ένας συνθέτης που ασχολήθηκε πολύ, πάρα πολύ, με

τη λεπτομέρεια. Δίνει λοιπόν και στον καλλιτέχνη την ευκαιρία να ασχοληθεί με τη λεπτομέρεια: Γιατί επιλέχθηκε αυτή η νότα; Γιατί επιλέχθηκε αυτό το μουσικό διάστημα; Γιατί επιλέχθηκε αυτή η λέξη; Και όταν καταπιάνεσαι με κάτι όπου η λεπτομέρεια είναι τόσο σημαντική, μπορείς και εσύ και αισθητικά και συναισθηματικά και τεχνικά να γίνεις καλύτερος. Ακόμα και να αγγίξεις το υψηλότερο δυνατό σημείο».

Ποιο είναι αυτό;

«Ας πούμε πως είναι το σημείο στο οποίο ο καλλιτέχνης μπορεί να βιώσει τη ροή της ενέργειας, αίσθηση που κάνει την όλη διαδικασία συναρπαστική. Αυτό είναι αποδεδειγμένο και επιστημονικά. Και τότε, εκείνη τη στιγμή, μπορεί να συναντηθεί και με το κοινό σε αυτό το υψηλό επίπεδο. Γι' αυτό αγαπώ τόσο πολύ τον Σόντχάιμ και τα έργα του. Οχι μόνο επειδή ο ίδιος ήταν άριστος γνώστης του μουσικού θεάτρου, αλλά και επειδή φαινόταν να γνωρίζει τη ζωή ή τουλάχιστον να προσπαθεί με εμπνευσμένο και με σημαντικό τρόπο να την εξηγήσει. Εν προκειμένω αυτό το έκανε με το πιο οικείο για εμένα όχημα, το μιούζικαλ. Ο Σόντχάιμ ήταν, είναι από μόνος του ένα πολύ ξεχωριστό είδος δημιουργού».

Για να επιστρέψουμε στην παραγωγή της ΕΛΣ με το «Into the Woods», τι σας αρέσει περισσότερο στο έργο;

«Αυτό το τόσο βαθιά υπαρξιακό και φιλοσοφικό πνεύμα που το διατρέχει. Ο πλούτος του. Συμβαίνει όμως και κάτι άλλο, που κάνει εξαιρετικά ενδιαφέρουσα εμπειρία την παράστασή μας: Ξαναπιάνουμε το έργο έπειτα από περίπου τέσσερα χρόνια, περίοδο μέσα στην οποία έχουμε όλοι, θα έλεγα, κάπως “μετακινηθεί”, έχουμε αλλάξει, έχουμε (θέλω να πιστεύω) εξελιχθεί. Έτσι, βλέπουμε και τους ρόλους μας, το έργο, την παράσταση, εντελώς αλλιώς. Αντιλαμβανόμαστε τους εαυτούς μας και τον κόσμο αλλιώς. Είναι όπως και στην πραγματική ζωή: Όταν συναντήσεις με έναν φίλο που έχεις να δεις χρόνια και συνειδητοποιείς πως έχετε αλλάξει και οι δύο. Την ίδια στιγμή,

αυτή την ευκαιρία, να ανακαλύψουμε ξανά τους εαυτούς μας, να κοιτάξουμε λίγο προς τα μέσα, μας τη δίνει και ο ίδιος ο Σόντχάιμ μέσα από το έργο: Βάζοντάς μας να ορίσουμε ποιες είναι οι ευχές μας, ποιες είναι οι επιθυμίες μας για τη ζωή, και να αποφασίσουμε πώς πρέπει να ζει κανείς».

Αναφερθήκατε στη δημιουργική εμμονή του Σόντχάιμ με τη λεπτομέρεια. Εχοντας παρακολουθήσει τη δουλειά σας, νομίζω πως είστε και εσείς μια ηθοποιός που ασχολείται πολύ με τη λεπτομέρεια...

«Για εμένα η τεχνική αρτιότητα ήταν ανέκαθεν ζητούμενο. Γι' αυτό και από τα χρόνια στη σχολή προσπάθησα να βρω και εκτός σχολής χίλιες δύο πηγές για να μάθω περισσότερα, για να εξελιχθώ. Γιατί ήξερα πως το μιούζικαλ, ένα είδος που αγαπώ ιδιαίτερα, δεν μπορείς να το αντιμετωπίσεις και να το εξελίξεις όπως του αξίζει και όπως του αρμόζει αν εσύ δεν εξελίξεις τα τεχνικά σου μέσα. Είναι ο μόνος τρόπος για να το υπηρετήσεις».

Μικρή όμως αγορά η Ελλάδα για το κοστοβόρο και απαιτητικό μιούζικαλ. Δεν σας κρύβω πως τους έλληνες ηθοποιούς που ασχολούνται με το είδος τους θεωρώ λίγο Δον Κιχώτες. Η προσπάθεια που πρέπει να καταβάλλουν έχει τελικά αντίκρισμα;

«Με συγκινείτε με την παρατήρησή σας, γιατί όντως έτσι είναι. Όμως αυτό είναι και μία πυξίδα για τη ζωή, για την πραγματική ζωή!».

Τι εννοείτε;

«Πως ακόμα και αν κάποιος δεν βρίσκει πρόσφορο έδαφος για να χτίσει, καλό είναι να σπέρνει όσο μπορεί. Εγώ είχα πάντα βαθιά πίστη στο όνειρό μου. Και αν δεν έβρισκα τον δρόμο μου εδώ, θα τον έβρισκα αλλού. Θα το προσπαθούσα, όποιες και αν ήταν οι συνθήκες. Όμως, έτυχε; Ή το είχα ψυχανεμιστεί; Μάλλον έτυχε. Υπάρχουν και πράγματα στη ζωή που ποτέ δεν μπορούμε να τα εξηγήσουμε, βρέθηκα όμως σε μια εποχή που οι συνθήκες ήταν πρόσφορες ώστε να μπορέσει το μιούζικαλ σιγά-σιγά να ανθήσει και στην Ελλάδα. Την ίδια εποχή που

Συναρπαστικοί γυναικείοι χαρακτήρες που σφράγισαν τη μεγάλη οθόνη με τις larger than life περιπέτειές τους.

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΓΙΑΝΝΗ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Όλες γεννήθηκαν μέσα από την ανθρώπινη φαντασία και, όπως συνήθως συμβαίνει στα παραμύθια, όλες έχουν πάνω τους κάτι πολύ φωτεινό αλλά συγχρόνως και κάτι αρκετά σκοτεινό. Και όλες τους συνηθίζουν να μας κάνουν παρέα την περίοδο των εορτών, γιατί οι ιστορίες τους είναι βυθισμένες μέσα στην παγωνιά και στις νιφάδες του χιονιού, αλλά στο τέλος εκπέμπουν και μια αίσθηση γλυκιάς θαλπωρής. Στο πέρασμα των χρόνων, τα πρόσωπα αυτών των γυναικών άλλαξαν, ο χαρακτήρας τους έγινε πιο σκληρός, ίσως και πιο κυνικός, συμβαδίζοντας, κατά μία έννοια, με τις συνθήκες των εκάστοτε εποχών. Και όλα αυτά χάρη στον κινηματογράφο, το μέσο που έδωσε ζωή στο παραμύθι, περιπλέκοντας ορισμένες φορές τα πράγματα, ίσως όχι πάντα προς το καλύτερο, αλλά πάντα με ξεχωριστό ενδιαφέρον.

Μαίρη Πόπινς

Πριν από παραπάνω από μισό αιώνα, η Μαίρη Πόπινς, η πιο γλυκιά μάγισσα στην ιστορία της ποπ κουλτούρας, δημιούργημα της συγγραφέως Πάμελα Λίντον Τράβερς, η οποία την είχε εισαγάγει στο αναγνωστικό κοινό ήδη το 1934, χάρισε το 1965 στην Τζούλι Αντριους το Όσκαρ Α' γυναικείου ρόλου. Αυτή μάλιστα ήταν η πρώτη κινηματογραφική ερμηνεία της ήδη γνωστής ηθοποιού, προερχόμενης κυρίως από το θέατρο. Μικροί και μεγάλοι γοητεύθηκαν από τις περιπέτειες της συμπαθέστατης μάγισσας που αναλαμβάνει καθήκοντα γκουβερνάντας στο σπίτι μιας εύπορης οικογένειας του Λονδίνου και με συνεργάτη

έναν καπνοδοχοκαθαριστή (Ντικ Βαν Ντάικ) μπει τα παιδιά που προσέχει στη χαρά που δεν είχαν έως τότε νιώσει στη ζωή τους. Η επιτυχία της χριστουγεννιάτικης αυτής ταινίας του Ρόμπερτ Στίβενσον ήταν τόσο μεγάλη που ο ίδιος ο Γουόλτι Ντίσνεϊ, ο παραγωγός της, την αποκάλεσε ένα από τα κορυφαία επιτεύγματα της καριέρας του. Πράγματι, αυτό το επίτευγμα του Ντίσνεϊ είχε μια καταπληκτική παρουσία στην τελετή απονομής των Όσκαρ με 13 υποψηφιότητες και πέντε βραβεία, ανάμεσα στα οποία και του καλύτερου τραγουδιού, του περίφημου «Chim Chim Cher-ee»

των Ρίτσαρντ και Ρόμπερτ Σέρμαν. Επίσης, για την εποχή που παρήχθη, ήταν μια πρωτοποριακή ταινία, έχοντας συνδυάσει έξυπνα τη «ζωντανή δράση» (live action) με το κινούμενο σχέδιο. Μετά την έκδοση του πρώτου μυθιστορήματός, η Π. Λ. Τράβερς έδωσε συνέχεια στις περιπέτειες της Πόπινς. Στα χρόνια που θα ακολουθούσαν μέχρι τον θάνατό της, η συγγραφέας έγραψε επτά ακόμα μυθιστορήματα με την ίδια ηρωίδα. Το 2018 η «Μαίρη Πόπινς» επέστρεψε στον κινηματογράφο με τη μορφή της Εμιλι Μπλαντ και σκηνοθέτη τον Ρομπ Μάρσαλ, γνωστό από το

μιούζικαλ «Σικάγο» (2002). Ο Μάρσαλ έγραψε το σενάριο της ταινίας συνδυάζοντας στοιχεία από όλα τα βιβλία της Π. Λ. Τράβερς. Μιούζικαλ και πάλι, η ταινία «Η Μαίρη Πόπινς επιστρέφει» (Mary Poppins Returns) μπορεί να είναι βασιμένη σε έναν παλιό μύθο, είναι όμως γεμάτη καινούργια στοιχεία, πρωτότυπες ιδέες, φρέσκα πρόσωπα και νέα τραγούδια, σε μουσική Μαρκ Σάιμαν και σίχους του ίδιου και του Σκοτ Γουίτμαν. Μάλιστα, το τραγούδι τους «The Place Where Lost Things Go» διεκδίκησε ένα από τα τέσσερα Όσκαρ για τα οποία η ταινία προτάθηκε.

Maleficent

Όταν η Αντζελίνα Τζολί ήταν ακόμη πέντε χρόνων, η αγαπημένη της ηρωίδα από τα κινούμενα σχέδια της Ντίσνεϊ ήταν η Maleficent, η τρομακτική μάγισσα από την «Ωραία κοιμωμένη», παραγωγής 1959. «Θυμάμαι ακόμη να τη βλέπω με τα μάτια γουρλωμένα αλλά την ίδια ώρα φοβισμένα – ήταν αγάπη, θαυμασμός αλλά και τρόμος μαζί» θα έλεγε αργότερα η ηθοποιός, αποκαλώντας τη Maleficent κεφάλαιο στην παιδική της ηλικία. Τα κεφάλαια της ζωής μας (πόσω μάλλον της παιδικής μας ηλικίας) δεν μας εγκαταλείπουν

JAY MARSDEN/DISNEY ENTERTAINMENT

ΟΙ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΡΙΕΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ

● Το 2018 η Εμίλι Μπλαντ (αριστερά), με την ταινία «Η Μαίρη Πόπινς επιστρέφει», ανανέωσε την εικόνα της θρυλικής λογοτεχνικής ηρωίδας της Π. Λ. Τράβερς, την οποία υποδύθηκε για πρώτη φορά στη μεγάλη οθόνη το 1964 η Τζούλι Αντριους (επάνω), κερδίζοντας μάλιστα και το Οσκαρ.

● Η Αντζελίνα Τζολί ως «Maleficent», η οποία χάρη στην επιτυχία που σημείωσε το 2014 είχε και συνέχεια, την ταινία «Maleficent: Η δύναμη του σκότους» (2019).

ποτέ, γι' αυτό και όταν η Τζολί άκουσε για πρώτη φορά τις φήμες για την πιθανότητα μεταφοράς στον κινηματογράφο μιας «live-action» ταινίας με κεντρική ηρωίδα τη Maleficent έδειξε αμέσως ενδιαφέρον. Και όταν το ενδιαφέρον της μαθεύτηκε, πολύ φυσικά, η Τζολί πήρε τον ρόλο. Η περιέργειά της βρισκόταν στο εξής: ενώ όλοι γνωρίζουμε την ιστορία της «Ωραίας κοιμωμένης» πόσοι, αλήθεια, ξέρουν τι μπορεί να είχε προηγηθεί ώστε η μάγισσα που την ταλαιπωρεί να έχει τη συμπεριφορά που όλοι ξέρουμε; Αυτό ήταν κάτι το καινούργιο, από το οποίο η ηθοποιός μπορούσε να πιαστεί, κάτι που έγινε στο σκοτεινό και βυθισμένο μέσα στο χιόνι κινηματογραφικό παραμύθι του 2014 που σκηνοθέτησε ο Ρόμπερτ Στρόμπεργκ με την Τζολί στον ρόλο της πανέμορφης και παντοδύναμης νεράιδας που προστατεύει να ζει σε ένα μαγικό βασίλειο, το οποίο συνορεύει με αυτό των ανθρώπων και της πολεμικής τους μανίας. Η μεγάλη εισπρακτι-

κή επιτυχία εκείνης της ταινίας – τέταρτη κατά σειρά στο διεθνές box-office – την έβαλε στη θέση των πιο επιτυχημένων ταινιών της ηθοποιού, γι' αυτό και μια δεύτερη ταινία, η «Maleficent: Η δύναμη του σκότους» (Maleficent: Mistress of Evil) ακολούθησε το 2019 σε σκηνοθεσία Γιόακιμ Ρένινγκ. Αυτή τη φορά, η Maleficent αποδεικνύεται λιγότερο κακιά, καθώς ως νονά της Ορόρα (Ελ Φάνιγκ) καλείται να την προστατέψει από τις δυνάμεις του ανθρώπινου σκότους και παράλληλα, σε μια χαριτωμένα αφελή «πολιτική» στροφή του σεναρίου, εμπνέει τα ξωπικά να επαναστατήσουν απέναντι στην αδικία διεκδικώντας το σωστό, μαζί με μια θέση σε έναν κόσμο όπου δεν ταιριάζουν.

Κοκκινোসκουφίτσα

Όπως συνέβη με πολλά παραμύθια, έτσι και η «Κοκκινোসκουφίτσα», στο πέρασμα του χρόνου έχει δεχτεί πολλές παρεμβάσεις από διάφορους γνωστούς συγγραφείς, όπως ο Σαρλ Περό, που παρουσίασε το «Le Petit